

„Soča“ izhaja vsak petek in velja
pošto prejemana ali v Gorici na dom
došljana:

Vse leto . . . . . E. 1.50
Pol leta 0.30
Četrt leta 1.20

Pri oznanilih in prav tako pri „*political*“ se plačuje za navadno tistop-
no vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 " " " " 2 " "
6 " " " " 3 " "

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po
10 kr. v Gorici v tobakarnici v go-
sposki ulici, blizu „treh kron“, na
starem trgu; in nanski ulici; v Trstau
v tobakarnici: Via della caserma št. 3
in v Ajdovščini pri trgovcu g. Dolencu.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo
uredništvu „Soče“ v Gorici v Hilarijanski
tiskarni, naročnina pa opravištvu „Soče“
na Koronji v Stični - vi hiši št. 10 II.
nadstr.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi na
se blagovoljno frankujejo. — Delalcem
in drugim nepremožnim se naročnina
zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Volitev v državni zbor.

Znano je že, da volé 3. oktobra mesta in trgi, 5. oktobra pa kupčijska in obrtnijska zbornica na Goriškem skupno enega poslanca v državni zbor. Volitev je dopolnitna vsled izstopa Nj. eks. grofa Fr. Coroninija. Grof France Coronini ima že lepo in častno preteklost v parlamentarnem življenju. Ne samo da je jasedal na Goriškem na mnogo strani prva mesta v zavnosti, povspel se je do vodstva tudi v državnem zboru. V drž. zboru so kmalu spoznali njegov poseben talent, in so mu izročili tu in tam načelnništvo in prvo besedo. Predsedoval je že tudi delegacijam, in vsled posebnega takta in pravičnosti dali so mu v drž. zboru ne samo ustavoverci, h katerim se je prišteval, ampak tudi avtonomisti svoje glasove, vsled katerih je bil izvoljen za predsednika državnemu zboru. Kot tak načelnik se je odlikoval v svoji nepristranosti enako na levo in na desno. Take pravičnosti in poštenosti nasproti avtonomistom ali naši stranki redko ali prav za prav nikdar ne nahajamo pri levicarijih ali ustavovercih.

Ravno zaradi mirnega in pravičnega duha, s katerim je grof Coronini vedno vodil zbornico drž. poslancev, začela ga je lastna stranka zapuščati: začeli so ga neusmiljeno, brezobzirno in krivično napadati v prvih glasilih ustavaške stranke, in možak, ki si ni imel ničesar očitati, ki je torej krivico toliko globoko občutil, pravični parlamentarnik se je umaknil in je nenadoma odstopil s predsedniškega stola drž. zbornice in ob enem izstopil iz drž. zbora. Ta velikodušna odpoved je povzročila mnogo hrupa tudi zunaj parlamentarnega življenja. Od vseh krajev pa so dohajale poštenjaku zaupnice, in ko se je povrnil v domovino na Goriško, šli so se mu v prvi vrsti poklanjat iz starešinstva goriškega, in so mu izrekli svoje zaupanje s tem, da so ga prosili za novo sprejetev mandata v drž. zbor. V resnici poštenjak pri svojih volilcih ni ničesar zakrivil, in zasluži tudi zaradi tega, da se je za pravico v drž. zboru tako krepko potegoval, neprekracheno zaupanje svojih volilcev.

Grof Coronini je videl, kakó mu je lastna stranka hvaležna; videl je med zborovanjem, kakó ta stranka sporazumljenje spodbuja, in da ji v resnici ni mar za spravo in srečo Avstrijo. Še bolj se je prepričal v zadnjih mesecih svojega bivanja na parlamentarnih počitnicah, kakó se ustavoverska stranka sama spodbuja, razjeda, zaganja od skrajnosti do skrajnosti, preobrača in prestvarja in z vsem tem najjasneje dokazuje svojo nesložnost in lestni razpad. Grof Coronini ima priliko opazovati, kakó so se ustavoverci prekrstili v nemške nacionalce, ki snujejo zdaj svoj „nemški klub“. Ta klub že po svojem namenu ne more imeti srca do Avstrije, in hoče državo potiskati za hrbet, Schönerejem pa pomagati do poslednjega cilja, da bi država razpadla. Vse to je jasno, in grof France Coronini je te žalostne razmere gotovo v polni meri premišljeval zadnji čas. Zato imamo zaupanje vanj, da se bo bližal desnici drž. zbora, in da bo na srečo Avstrije in za pravice tudi nemških narodnostij deloval. Mi upamo, da jo zasluže, ko zasede znova drž. zbor na stran, ki bo tudi Slovanom ugodna, in v vsakem slučaju se zanašamo na njegov značaj, ki ne dopušča, da bi se drugim narodom go-dile krivice.

Grof Coronini je tudi zgledni gospodar, in se za kmečke stvari posebno zanima. On pozna potrebe naše dežele, naših kmetov, in vteguje morda še poklican biti na mesto, s kterega mu bo mogoče s krepko roko podpirati kmetijstvo in naše gospodarstvo.

Z ozirom na velike zasluge v preteklosti, z ozirom na preobrat v drž. zboru, v pogledu na nepristransko mišljenje in delovanje in trdni in čisti značaj g. grofa pozivljamo volilce od vseh strani, naj se združijo in, kakor dozda, enoglasno izvolé v ponedeljek in v sredo Njih Eks. grofa Franca Coroninija za državnega poslanca. Enoglasna izvolitev bo volilcem na čast in poštenjaku v spodbudo za nadaljnje delovanje v prid naši deželi in v srečo vsej državi.

Goriški deželni zbor.

Iz 7. seje 10. sept.

Posl. dr. Tonkli poroča v imenu finanč. odseka o proračunu dež. zaloga za l. 1882. Po končanem poročilu, oglašil se g. vladin zastopnik ter omeni, kakó je dozda g. kr. vlada vselej zahtevala, naj se ustanovi enakotežje med dokladami na vžitnino vina in davščino od piva; povdarja, da bi vlada morda ne hotela predložiti sklepa zastran davščine od piva cesarski potrdbi, ako ostane zbor pri sedanjem na čelu.

Poročevalec zagovarja odsekov predlog.

Ko je končana splošna razprava, potrdi zbor pri nadrobni razpravi posamična poglavja proračuna takó-le:

A. Potrebščine. Stroški za deželni zbor 2095 gl. Splošni oskrbništvni stroški 22245 gl. Stroški, ktere prizadeva nepremakljivo dež. premoženje 2350 gl. Stroški za kmetijstvo in obrtnijo 1212 gl. in za javno varnost 15510 gl. Zdravstveni stroški 3769 gl. Humanitarni zavodi 98950 gl. Stroški za poduk in splošno omiko 47584 gl. Podpora za skladovne ceste 14924 gl. Stroški za priprave in druge vojaške namene 906 gl. Dež. dolg 2593 gl. Razni stroški 3911 gl. Izredni stroški 3000 gl. Predplače, ktere se imajo povrniti 5500 gl. Po takem znašajo vse potrebščine skupaj 224.549 gl.

B. Založba. Dohodki, ki jih daje dež. premoženje 21.640 gl. Dohodki iz javnih naslovov 59.941 gl. Drugi dohodki 716 gl. Torej znaša vsa založba 82.297 gl.

Ker znašajo potrebščine 224.549 gl., založba pa samo 82.297 gl., ostane primanjkljaj 142.252.

Da se založi primanjkljaj dež. zaloga za leto 1882, bo se terjala: 1) Doklada 120/0 od celoga zneska vseh neposrednih drž. davkov; 2) doklada 200/0 na vžitnino od vina, mošta in mesa; 3) doklada 500/0 k državnemu davku, vpeljanemu vsled postave od 23. junija 1881, št. 62 trž. zak., zadevajočemu kupčijo in nadrobno prodajo žganih pijač; 4) Davščina 1 gl. za vsak hektoliter na drobno potočenega piva; 5) Ako bi bil skupni znesek vseh erarskih izravnih davkov v l. 1882 vsled vpeljave novega zemljišnega davka manjši od zneska erarskih izravnih davkov z vojnim prikladom vred v l. 1880, pooblaščen je dež. odbor, da dogovorom s c. kr. namestništvom poviša odstotek, sprejet za zemljišno-odvezni zalog l. 1882 in doklade, ki jo določuje pričujoča finančna postava za dež. zalog na skupni znesek erarskega izravnega davka l. 1882. 6) Gledé na to, kakó se ima pobirati davščina od piva, zlasti gledé na osebe, od kterih, in pogojev, pod kterimi se ima terjati, gledé na kontrolne oblasti organov, kterim je pobiranje izročeno in gledé na kaznovanja prestopkov—veljajo enaka pravila, kakor na pobiranje vinske vžitnine. 7) Da se založijo stroški za zidanje poslopij na obeh oddelkih dež. kmetijske šole, pooblašča se dež. odbor, da si izposodi zneska 30000 gl. in v ta namen s pravico prepisa zastavi obligacijo št. 12139 od 1. avg. 1869 za gl. 31.000 zedinjenega drž. dolga z obrestimi v papirnatem denarju.

Ker obsegajo ti predlogi dež. postavo, predlaga poročevalec, naj se takoj vrši obravnava v drugem branji. Predlog je sprejet in potrjena finančna postava za l. 1882 tudi v zadnjem branji.

Poročevalec dr. Deperis. Sprejmejo se naslednji predlogi dež. odbora: 1) Dovolé se 5 letni poviški, določeni po zborovem sklepu od 6. dec. 1872 tudi računskemu oficijalu, rač. asistentu in asistentu dež. pisarnice; 2) adjutun starejšega računskega praktikanca B. poviša se od 300 na 500 gl. in praktikantu N. pa na 400 gl. od 1. okt. 1881 naprej; 3) strežaju V. je dovoljena nagrada 100 gl. 4) diurnistoma M. in Ch. dovolí se nagrada 30 in 20 gl.

Poročevalec peticijskega odseka Faganel.

Prošnja čepovanskega županstva, podana v namen, da bi se cesta z Lokev v Cepovan izdelala na stroške gozdnega erarja, odstopi se dež. odboru z naročilom, naj jo priporoči visoki vladi.

Alojzij Baselli dijak na vino-in sadjerejskem učilišči v Klosterneuburgu dobi 60 gl. podpore za leto 1882. Dež. odbor se pooblasti, da podeli Ant. Ba-

liču iz Rodika primerno pomoč za l. 1882, da more obiskovati živinozdravniško in podkovsko šolo v Ljubljani.

Poroč. Benardelli. Po predlogu peticijskega odseka sklene zbor:

„Naroči se dež. odboru, naj plača iz dež. zaloga za l. 1882 naslednje podpore:

Cestnemu odboru tominskemu za cesto Robič-Loge 1500 gl. Cestnemu odboru v Bovcu za most čez Koritnico in za cesto proti Soči 1500 gl. z naročilom dež. odbora, naj priporoči dotično prošnjo cestnega odbora c. kr. namestništvu v dosego podpore tudi iz drž. zalogov. Cestnemu odboru za goriško okoličico 1500 gl. za uravnavo klanca pri Šmartnem v Brdih in za popraviljanje ceste po Prevalu. Cestnemu odboru sežanskemu za poravnavo ceste Mataun-Naklo 1000 gl., in za uredbo ceste pri Dutovljah in pri Občini 1000 gl. Cest. odboru Komenskemu za skladovne ceste v tamošnjem okraji 1000 gl. Cest. odboru cerkljanskemu, da konča cesto Želin-Idrija 1000 gl. Cest. odboru korminskemu za most čez Reko in za uravnavo klanca pod Dobrovem 1000. Istemu odboru za popravo mednarodnega mosta čez Idrijo pri Bračanu 370 gl. Cest. odboru cervinjanskemu za uredbo ceste Cervinjan-Pradiziolo-Trepant 1000 gl. Tržiškemu županstvu za ceste v Starancu 500 gl. Šebreljski občini za most pri Stopniku 300 gl. Gospod. svetu v Podgradu za občinsko cesto 200 gl. Lokavškemu županstvu za most čez Lokavšek in za druga dela na občinski cesti 800 gl. Števerjanskemu županstvu za most čez Krojino 400 gl. Rončanskemu županstvu za popravo jezov kraj potoka Vrše pri Frati 400 gl. Županstvu pri sv. Petru na Soči za povišanje in razširjenje ceste Foljan sv. Peter 1000 gl. z naročilom dež. odboru, da izplača ta znesek, kedar bosta dotični cestni odbor in občina s svojimi doneski zagotovila izvršitev dela.

2) Ambovski občini se dovoli 2 leti odloga, da povrne predplačo 2000 gl. za plavski most.

3) Prošnja cestnega odbora tominskega, da se kos ceste od Potokov do Starosela uvrsti med skladovne namesto kosa Robič-Kred-Potoki, in dotična pritožba kredskega županstva izročili se dež. odboru z naročilom, da pretrese stvar in poroča dež. zboru v prihodnji sesiji.

O mnogih prošnjah za cestne podpore ali za uvrstitev med skladovne zbor prestopi na dnevni red.

Potrđi se potem v drugem branji načrt postave, obsegajoče nektere določbe v pospeševanje ribštva po sladkih vodah.

O prošnji odbora, upravitelja podpiralne zaloge graških vseučiliščnikov v dosego podpore prestopi zbor na dnevni red, tudi tu iz razloga, da je podelil pojedinih dijakom mnogo podpor.

S tem je bil dnevni red pri kraju, in s to sejo je, kakor smo že poročali, dež. zbor dovršil svoje delovanje za letošnje sesijo.

Dopisi.

Iz Gorice, 29. sept. (Izv. dop.) V zadnji „Soči“, bral sem drobno vest, ki je bila za me iz tega vzroka zanimiva, ker sem bil sam navzoč, ko se je nesreča prigodila. Pripovedujete, da je bil vojak v Panovcu, ko so v tarčo streljali, v ramo zadet, pa da mu bodo morali baje roko odrezati. To ni bil vojak, marveč brambovec. Povdarjam to, da občinstvo izvé, da nismo tudi oni, katere vox populi „krompirjevece“ imenuje, tu pa tam i v mirnih časih zdrave ude na prodaj, zlasti ako se zanemarjajo one previdnosti, katerih je pri zaresnih poslih trebé. Stvar se je godila tako-le: Zapovedano je bilo, da ima iti brambovski bataljon 17. sept. v Panovec vadit se bojnega streljanja (feldmässiges Scheibenschiessen). En vod (Zug) je bil odposlan na jutro pred dnem, da bi postavil v Panovcu dotične tarče in rastreseno možako. Ta četa je imela povelje poskriti se med streljanjem za nasipom pred tarčami. Ko so začele krogle iz poldruge

ste pušči proti tartarom švigati, zalezla je ena po onem zlebu, koder je vrhica za zvonec skoz nasip prepeljana, ter zadela je frajta Alojza Salvatorja iz Ljubov tako nesrečno, da mu je roko v laktu tako zdrobila, da je kar drobely v rokavu ostal. Castniki so res takoj razglasili nabiro zanj, ker je oženjen, oče treh otrok in dninar. Pozabili se pa niso po danem naročilu naglašati, „mož je sicer sam kriv.“

Stavili bi brambovci ta vprašanja: 1.) Kdo bi bil kriv, ko bi bila krogla zadela enega, ki so prenašali pred streljajem „bewegliche Kunst?“ 2.) Če ni bilo po tej nesreči kazačev za svinjo, pred tartarji treba, kaj so hoteli poprej tam? Kdo je bil kriv, da so bili tamo? 3.) Kakošne napise imamo gledé na izpeljevanja tako imenovanil „glockenartige“ skoz nasipe pred tartarji, in jeli tako napravili oni zlebu, pri katerem se je nesreča godila? 4.) Kako pohajkuje toliko krepkih gospodov, ne samo z obilno, pa vendar z dovoljno pokojnino po dedcu, čemu se furianskemu siromaku s tem, da se ga dolži, da je svoje nesreče sam kriv, posipa pot do penzije, naj si je tudi majhna, ako jo je v resnici krvavo zaslužil! Državni denar je naš denar, in rajši bi dajali pokojnino takim siromakom, nego-li družim gospodom, ki je morda niso zaslužili.

V Vol. Žabljak, 8. sept. (Izv. dop.) Ravno kar je „Glasbena Matica“ razposlala svojim ndom naslednje muzikalije: 1. „Lavorika“, II. del, obsega 88 napevov, 2. „Zbirka slov. napevov“, IX. zvezek, obsega 15 napevov, 3. Transkripcija narodne pesni „Luna sije“ (Danilo Fajgelj). Med napevi so tud Hajdribove: „Morje jadransko“, „Pod oknom“, „Luna sije“, „V tihih noči“, „Lahko noč“, „Jenkov“, „Naprej“, „Zaje-ova“, „U boj!“ i. d. V obče nam je letošna „Lavorika“ prinesla, krasne da ne rečem, najkrasnejše bisere glasbenih umotvorov. Slavni odbor G. M. je z „Lavoriko“ posebno ustregel svojim ndom, ker ni jim treba prepisovati posamičnih glasov.

„Glasbena Matica“ namen je res vzvišen. Leto za letom prinaša nam mnogo lepih napevov, kateri bi sicer ne romali med narod slovenski. Kakó ona vidno napreduje in se razcveta, vidimo iz odborovega poročila m. l., ki nam javi, da ima G. M. svojskega premoženja že 2413.30 gl. Kdor želi zvedeti, koliko muzikalij je že ona izdala, naj se potruži do jednega njenih ndov, in prepričal se bode o njenem hvale vrednem delovanju. Vkljub temu moram vendar z žalostjo omeniti, da je imela G. M. prešlo leto le 174 ndov. In vendar hoče biti že vsak „klanfar“ pevovodja in orgljar, in sleherni Slovenec pevec. Res nas tare slabo gmotno stanje, toda ni skoro narodnega pevca, učitelja in delovna, gospoda in prostaka, ki bi si ne prištedil lahko par borih forintov na leto, ter je položil na žrtvenik glasbenega slovstva, ter si pridobil ne le mnogo klasičnih umotvorov, ampak bi tudi vredno podpiral narodno stvar. Vprašam te, dragi pevec, ali ti je ljube napadne napeve od svojega kolega prepisovati, ko te, ne ozirajočega se na trud in potrato časa, vapi več stane, kot pa letnina?

Da stane prepisovanje mnogo truda, in da se pri njem vrinejo nehoti debeli pogreški, ki kvarijo glasbi okus, pomanjšujejo njeno veljavo, kvarijo poslušalca uho, in kradejo skladatelju zasluženo čast, mi ne more nikdor ugovarjati.

Muzikalije, katere sem v svoji mladosti z velikim trudom prepisal, služijo sedaj le kuharici, da laže ogenj meti. To velevažno delo svetujem tudi onim, ki svojih skladateljev ne vedo ceniti. Edina pot nam je toraj okleniti se G. M. Naj bi to storila vsaj četrtina narodnih pevcev, imela bi G. M. mnogo duševne in gmotne podpore!

Predragi mi toraj rojaki! Mesto, da bi se hvaležkali in laskali po časopisih, ter odkrivali svetu svoje pomanjkljivosti, oklenimo se raje naših slovstvenih društev, „Glasbene Matice“, „Matice Slovenske“, „Družbe sv. Mohora“ i. d. ter pomagajmo jim duševno in gmotno, kakor kdo bolj more in to le tihoma. Kajti samo od teh, edino od teh smemo pričakovati bogatih zakladov na slovstvenem polju, kateri neposredno vplivajo na omiko in blagostanje narodno.

Naroden pevec.

Iz Ljubljane, 25. sept. (Izv. dop.) Kdo bi si bil mislil, da bode Taaffejeva „spravna“ doba imela še pred vsemi Svetimi leta 1881. v jednej tukajšnjih redakcij tako sijajen uspeh zaznamovati! Ker tega nisem verjel, — jaz sem namreč v marsikaterih stvaréh prav hud Tomaž — a ker se je le zgodilo, in sem videl se svojimi vlastnimi očmi, zato bi danes prisegel iz preverjenja, da se tudi dandanes godé še čuda. Večer je zdaj, ko to pišem, a čudil se ne bom, če bode jutri jutraj, ko se vzbudim, moj ljubi prijatelj Dežman skesano k meni stopil in v dar mi poklonil popravljen drugo izdajo svojih tako resničnih „Proklelih grabelj“. In prav hladnokrven ostajem, če bom slišal, da v tukajšnji čitalnico nikdor ne sme, če ne zna nemški, in da v kazino je dovoljen vstop samo zagrizenim „Slovincem“. Za boga mi svetog! gospod urednik, ali se vam nič ne skomina po Ljubljani? Zal, da ne!

Jeden tukajšnjih slovenskih listov je v svojem zadnjem broji učinil gorostasto netaknost, tako netaknost, ki je prozvala občno in opravičeno senzacijo: zadnje reboté se je tu otvorilo deželno gledališče, katero je ... Take dogodjaje so doslej vsi tukajšnji slovenski listi prezirali kot neobstoječe; tu pa se oglasi slovenski list ter dela v redakcijskem predelu ... s katero odra se se tolikrat naše slovenske razmere nesramno apostrafale. Ako slovenski list*) pri vas omenja „goriške italijanske Talijske dobrohotno, to se lahko razume, ker strana med obema goriškima strankama ni tako napeta, kakor je med našima. Ako pa ljubljanski slovenski list, prestopajoč vse meje tega, kar je dovoljeno, si upa podati svojim čitateljem pravo pravcato reklamo za nemško gledališče se slabo prikritim pozivom, naj je ljubljancem obiskujejo, to je potem dokaz, da je list izgubil kontakt z ljudstvom, da tedaj ne pozna več njegovega mnenja, a z ozirom na isto ljudstveno mnenje je ta reklama predrzna in sinuvacija. Kateri slovenski časopis se je doslej, osobito pa zadnjih deset let tako daleč izpozabil? In ali so se strankarske razmere v Ljubljani sploh kaj predrugačile? Za par sto ljubljanskih nemškutarjev „od inteligence“ mora čela Kranjska tolike vsote žrtvovati za nemško gledališče, v katerem se provajajo večjim delom moderni „živčnat“ in polzki igrokazi, da se onemogli nervi naših moralnih kazinarjev, ki imajo do 24 ur na dan časa, vsaj enkrat v tem času vzbudé. Sploh bi jaz najostrejšo sodbo izrekel o našem propadajočem in hirajočem germanskem Talijskem hramu, stoječem na slovenskih tleh. Za to gledališče je preje delal reklamo ranjki „Tagblatt“, vsako leto pred zimo jedenpot. Našemu ljudstvu ne treba take omike, kakršno ponuja tukajšnje gledališče, sploh se še zanj ne zmeni, veliko bolj pa vpraša po slovenskih predstavah; ali bi ne bilo bolje, da bi dotičen slovenski list delal na to, da bi se te omogočile, da bi na to opozarjal vse slovenske kroge? O ne! o tem je trebé molčati, sicer se zamerim temu in onemu! — Kako umestna je bila ta reklamna notica za nemštvo, sodi naj se iz tega-le: Za letošnjo sezono po zimi je hotel tukajšnje gledališče prevzeti znani slovenski umetnik pevec Grbic; v svojej ponudbi do deželnega odbora je navel, da more položiti kavcijo in da bi dajal tudi slovenske predstave. Da! ko bi Grbic ne bil domačin, ko bi ne bil Slovenec in ko bi ne bil povedal, da hoče dajati i slovenske predstave! Tako pa je bila njegova ponudba odbita, in deželni odbor kranjski je prepustil gledališče tujcema Nemcema (jeden izmed njiju pravi, da je Slovenec, pa se piše za — Mondheima,) ki niti kavcije nista mogla položiti. Also, nur 'rein spazieren, meine Herren! nur 'rein spazieren! Kaj je, gospodje v Kolmanovi hiši?

—n—

Iz Ljubljane, 26. sept. (Izv. dop.) V seji kluba narodnih slovenskih poslancev zadnji petek sklenilo se je z večino glasov tudi letos stopiti še v deželni zbor. Poročati vam morem, da se posvetovanje ni nič kaj mirno vršilo; posebno strastno so zastopali zagovarjatelji tako zvane „pasivne“ politike svoje stališče, s katerim se pa ne moremo i mi ne strinjati, ker, ako bi šlo po njih volji, inaugurirala bi se zopet politika prav po Costovem kopitu, česar pa pri nas ne želi več ni najslabši politikar. Klub slovenskih poslancev se je ločil istega večera v dve frakciji: prva, na čelu jej dr. Vošnjak, zahtevala je, da slovenski poslanci gredo v deželni zbor, da tedaj ne delajo vladi preglavic, za odškodovanje pa dá vlada to in to koncesijo. (P. Pis.) Drugej frakciji pa stoji na čelu poslanec Kljun, in tej se je pridružil tudi dr. J. Bleiweis, ki se ni vdal tudi mnenju večine rekoč: „Kar sem rekel, sem rekel: jaz ne grem v deželni zbor.“ V tem specialnem slučaju ima manjina kluba slovenskih poslancev simpatije, ljubljanskega prebivalstva osobito, na svojej strani, samo da pogojno. Slovenski narod, izvzemši morebiti — pa ne po prepričanji — nekaj ljubljanskih okoliških županov, je pričakoval, da bodo naši zastopniki, katerim sicer narod zaupa, s kako izjavo zapustili zbornico, — ne odloživši svojih mandatov; in to z ozirom na slovensko vprašanje, katerega se veda vlada reševati niti ni pričela in z ozirom na splošni politični položaj. Tobi ne bila nobena pasivna politika, nego bil bi to na vlado samo pritisk, bi imeli državni poslanci nadaljevati, če bi dosti še ne izdal oni slovenskih dež. poslancev. Nam ni potreba vlado podpirati brezdrugačno, nego samo v slučaju, če tudi ona nas podpira; to se pa doslej ni zgodilo prav nič, in tudi, kar je vlada ukrenila glede naših preparandij, tudi to je polovičarsk na germanizovan je meré čin.*) Naši poslanci so štiri leta mirne vesti in dorazumno z voliki smeli „mirno praktimirati“

*) „Soča“ vsaj zdaj je povsem slepa in nema na to stran! Ur.

*) V jednem prihodnjih dopisov dokažem, kako zvito, pač čudno da bi se pač „nemštva“ na Kranjskem niti las ne skrivil, je vlada postopala v vprašanji glede „slovenizovanja“ naših preparandij. Samo kdor je dotične „Conradove“ narode pazno čital in je nekoliko znan z razmerami na tukajšnjih preparandijah, ugane, koliko so tiste naredbe praktično vredne. Pis.

pohojevanje deželnega zbora, tačas še v tistej nadeji, katero je ves naš narod podučen po svojih zaupnih možeh in narodnih časopisih stavil v novo vladó. To in pa vladine obljube bile so pravi povod, da so naši poslanci pohojevati mogli kranjsko zbornico. Danes pa uvidamo, da je bilo vse le prazna haluciacija, vlada svojih obetov ni izpolnila; nasprotno pa je danes tudi tak političen položaj, da bi brez dvómbé izstop naših deželnih poslancev imel pravi vspeh — gotovo večji, kakor pa bo izpala vladina koncesija — in ako bi ga ne imel, nadaljevali bi ta korak naši državni poslanci kot skrajni pomoček: saj če nam vlada nasprotuje in nas stiska, zato ž njo ne bom imel več ozira, če ima ta vlada Taaffejevo firmo in vse jedno je, če pade in na nje mesto pride drug Lasser-Auersperg. A sme se trditi, da bi Taaffe vdal se uže slovenskim deželnim poslancem, sicer bilo bi prepozno, „da bi se slovenskim terjatvam nasproti obnašal pasivno, če ne naravnost nasprotno“ — kar je pa v obče tudi on še bolj mirno dve leti praktikoval — kajti, ako bi bili naši državni poslanci prisiljeni nadaljevati pritisk na vlado, potem nima ta več za seboj take stranke, ki bi imela tudi vnanjo moč podpirati jo, in potlé bi ali morala odstopiti, ali pa razpustiti državni zbor. Niti jedno niti drugo bi našemu narodu ne škodilo in politično položenje je danes tako, da nas ne more nihče strašiti s tem, da bi prišla na krmilo potem zopet stara ustavoverna stranka. Z oportunistimi ozirí na vse strani in različne osebe si je pa naš narod vendar uže dosti škodoval, da bi bilo zdaj res oportunisto, da jih vse od sebe vrže in postane tak egoist, kakršne se kaže i drugi narodje: samo na svojo korist si delaj in makari z rekom: smoter odobri sredstva. Razložek med jedno in drugo frakcijo leži tedaj v rabljenju sredstev, s katerimi bi se izpostavljeni cilj dosegel: jedna frakcija upa še zintrom z lepa iz vlade kaj izvleči in se svojo brezmejno lojalnostjo vlado premakniti z ujenega negativnega stala nasproti nam Slovincem: ta nadeja je v ljudstvu popolnem izgubila svoje korenike, ker priprosti narod ne more umeti n. pr., zakaj da njegov jezik ne bi bil sposoben za sodnjo, in da zdanja vlada iz „državne raisone“ ne sme dovoljevati, da bi naš kmet dobival slovenske odlokel. In da vlada tega ne dovoli, dasiravno jej naši poslanci dokazujejo pri vsakej priliki, kako potrebno da je to, in da je raba slovenskega jezika pri javnih oblastvih sploh v državnem interesu. Skušnja uči, da se od zlanje vlade to dobi, kar se jej še skrajno silo izcimi. Da, roko na sroe, govorimo iskreno, ali imamo res kaj od tega, da Slovenci uže dve leti podpiramo to — egoistično vlado? Na to odgovorimo naravnost, ali dvomljivih „pridobitev ne naglašajmo, sicer zaslužimo, da nas Taaffe tope se škorpionji. — Našim poslancem v deželnem zboru je nemškutarska stranka takoj danes pričela polena pod noge metati. V finančni odsek je odposlala med družimi i Fräncla viteza Vestenecka, tistega Vestenecka, ki je bil pri nas na Kranjskem v Litiji za okrajnega glavarja, pa je enkrat ponoči v ljubljanski kazinski kavani dejal, da je naš jezik tak jezik, kakršnega govore psi in svinje, tistega bivšega okrajnega glavarja litijskega, ki je bil prišel v kolizijon tudi s kazenskimi paragrafi in je bil tudi obsojen pri tukajšnji sodnji, tedaj tega Fräncla so nemškutarji volili v finančni odsek. Naši poslanci, ki so bili tudi voljeni v ta odsek, so naznanili, da se odsekovih obravnav ne bodo udeleževali, ker se sramujejo priti v dotiko s takim možem, kakršen je zdauji adlatus graškega okrajnega glavarja. *) Takim in še drugim sitnostim, ki še čakajo naših poslancev, lahko bi se ti izognili.

Denašnja seja dež. zbora se je bila izpolnila samo s formalnostimi. Nemškutarska garda je bila prišla polnoštevilna na bojišče, izmed naših poslancev pa ni bilo dr. Pakiža iz Sodražice, Kljuna, Zarnika in dr. J. Bleiweisa. Dež. predsednik g. Winkler je najprej nemški otvoril zbornico. V svojem nemškem govoru je naglašal zasluge bivšega deželnega glavarja kranjskega g. Kaltenegegerja — ta je bil navzočen — kar pa je v slovenskem opustil; saj so te zasluge uže slovenski časopisi o svojem časi dovoljno označili. Grof Thurn, katerega ustavoverci energično zase reklamujejo, je pozdravil zbornico nemški in slovenski. V navadnem življenji mora biti grof Thurn jako koncilijanten mož, a ko je govoril o objektivnosti svoje, in so mi oči ušle od Deschmanna po celej tistej zagrizenej „nemškej“ svojati, ki zdaj celo deželo terorizuje, menil sem: Herr graf, die botschaft höre ich wol, aber —! Obe galeriji ste bili natlačeni z inteligentnim občinstvom.

Danes je deželni zbor imel svojo drugo sicer prav kratko sejo. Stoli po galerijah so bili prazni.

Politični pregled.

Ustavoverci delajo zdaj na vse moči za svoj „nemški klub“. Drž. poslanci njih stranke šču-

*) Naši poslanci se bodo pa vsaj eno moralno tega odseka posvetovanju udeleževati in to v sklad deželnozbornskega pravilnega reda. Fräncla je baron Apfaltrern zagovarjal, da je „ein hervorragendes Finanzgenie.“ Da! neki upniki predobroto vedó.

vajo ljudstvo na shodih, da naj se nikakor ne nagibajo do sprave s Slovani. Herbsta tudi vpregujejo, da hodi sem in tje po Pemskem, in da agituje za novi klub. Na gospodarski program, o katerem je ondan govoril, je že popolnem pozabil. Ustavoverci bi radi, kakor pravi „Tribüne“, mleli na dva mlina: na enem žito, iz kterega bi se smlela pogača za Prusijo, na drugem pa za lastni zelodec. Kedar bi službe potrebovali, bi mleli na avstrijski mlin; kedar bi bili na ministerskih stolih in drugih visokih klopeh, bi pa delali po poti, ktero narekujejo nacionalci. Da Slovani ne bodo molčali nasproti takim obrazom, je umevno.

Na Dunaji nočejo ustavski več vzeti v službo tudi izvrstnih učiteljskih močij, ako so slovanske. Nemci se utegnejo opeči, če jim Slovani povrnejo enako z enakim.

Ustavoverci so prej lovili kmete na posebnih shodih; kmetje so se obrnili od njih, in še te dni so enemu ustavoverskemu poslancu dali nezaupnico, ko jih je bil sklical k sebi. Sedaj hočejo loviti nemški nacionalci pa rokodelce; ali ti naravnost izrekajo, da ne zaupajo njim, pač pa avtonomistom in sedanji vladi, ki hoče skrbeti za poboljšanje kmetijstva in obrtnijstva.

Obrtniški shod v Gradcu je sklenil, da naj se trgovinske zbornice, ki so dozdej ob enem zastopale tudi obrtnijstvo, razdvojijo na trgovinske in obrtnijske zbornice, da bodo obrtniki sami oskrbovali svoje zadeve.

Umrli je na Češkem grof Friderik Thun, ud gosp. zbornice, ustavoverec. Njegov naslednik, grof France Thun, je pa naroden in ima pravico vstopa v gosposko zbornico.

Ogrski drž. zbor je cesar sam odprl v sredo s prestolnim govorom. Drž. zbor bo razpravljal med drugim eno predlogo več pogodb, ki so se sklenile s Srbijo. Omenja, da državnopravno položje Reke je označeno v dokumentu cesarice Marije Terezije; treba pa bo stvar natanko določiti v dopolnitev 30. čl. postave od l. 1868. Drž. zbor bo obravnaval tudi kazenski in civilni zakonik. Cesar pravi, da je cesarstvo v prijateljskih razmerah z drugimi državami, in da je upanje, da države to in ono rešijo tudi zanaprej po mirnem potu brez vojske.

Dež. zbor hrvaški se je odprl 27. t. m. Zboru, ki šteje večino poslancev vladne stranke, je prebral ban Pejačević kraljevi reskript. Cesar se ozira na razglase, vsled kterih se Vojna granica pridruži Hrvaški, pravi, da uprava Gradljajo popolnemu združenju. Poslednjič opominja reskript, naj dež. zbor izvoli pravilno število ablegatorov (poslancev) v ogrski drž. zbor. Ban je še zagotavljal, da hoče postopati v soglasji z dež. zborom. To je da, ker je večina dež. zbora vladna!

V Srbiji po dogovoru s knezom ostane sedanje ministerstvo tudi na dalje na krmilu.

Bolgarski knez naglašja v posebnem manifestu ustanovitev državnega sveta iz 8 udov, izmed kterih imenuje knez sam štiri.

Car Aleksander je izdal dva imenitna ukaza, ki sta se razglasila 21. t. m. Ukaza govori o tem, kakó se ima postopati, da se obvaruje državni red in javni mir. Razglas o postopanju določuje natančno oblast in mejo administrativne gosposke, ki bo podredjena v vseh delih notranjemu ministerstvu.

Predno bo kdo prognau, morali se bodo povedati vzroki, in se bo posvetovalo v posebnem svetu. Prognanec bo obsojen na eno do pet let na isto mesto. Samovolji uradniški se postavi s tem trdna meja: velika dobrota za državo.

L. 1882 bo v Moskvi razstava od 16. maja do 15. sept.

Da hoče car mirno politiko, kaže tudi to, da se delo pri trdnjavah opusti in vojaštvo zmanjša. Častnikom se plača zviša.

Italijani se zopet odmikajo. Minister Cairoli neki ni zato, da bi odšel kralj Umberto na naš cesarski dvor. Pravijo, da bi si potem Italijani preveč zavezali roke in bi ne mogli izpolniti želja irredentovcev, kterih zahteve se ne-

ki strinjajo z večino ital. prebivalstva! Aha! Tudi se Italijanom kri nekoliko polega, odkar se Francozom zapreke pomnožujejo v Afriki. — 25 generalov gre na Laškem v pokoj, morda zato, da jih nadomestijo z boljšimi; kajti Italijani se niso še nikdar oborožali toliko, kolikor zdaj.

Garfieldov nasl. Arthur kot predsednik združenih držav severne Amerike, je izdal razglas, v kterem obečuje hoditi po potih svojega prednika.

Telegram „Soči.“

Iz Kanala 30 septembra. Kanalsko starešinstvo je v današnji seji enoglasno izvolilo ministra Njih Ekscolencijo baron Pino-ta za častnega občana. Zupan Malnič.

Domache stvari.

Včerajšnja številka „Soče“ je bila zasežena zaradi dopisa iz Celja; drugi natis razpošljemo danes v saboto.

Knez in nadškof goriški Andrej Gollmayr je na tistem obhajal prešli petek 60 letnico, odkar je bil posvečen v mašnika. Obhajal je istega dne duhovnike, ko so končali zadnjič omenjene duhovne vaje.

Goriški nadškof je birmoval te dni v Gradšči in v Hjelu; sredi oktobra bo birmoval pa v Ločniku, Korminu in Biljani.

K zlati maši č. obeta Jerneja sešlo se je bilo v nedeljo mnogo ljudstva na Kostanjevici. Cerkevni nagovor zlatomašniku je imel prost goriške prestolnice, strogli pa so mu kanoniki. Castiljivi jubilat je dobil med svečanostjo venec na glavo in v roko palico, ki pomeni starost. Svečanost je bila povsem gniljiva in je vse zbrane jako zadovoljila. Bog živi zlatomašnika, proslavljenega č. obeta Jerneja še mnogo let!

Procesija. Za Sveto leto bo prihodnji dve nedelji ob 4 urah popoldne obhod (procesija) od velike cerkve do jezuitske in odtod v nunsko, odtod pa nazaj v veliko cerkev. Ko bi bil prvo ali drugo udeležo dež, odloži se cerkevni spreved na nedelje pozneje.

Kmetijska šola na slovenskem oddelku v Gorici začne letos vsled deželnozbornskega sklepa s 1. dnem novembra. Župani in očetje, ki nameravajo iz svojih občin sinove odposlati v to prekristno šolo, imajo še čas odločiti se in oddati dotične prošnje.

Vreme imamo večinoma brez solnca, dasi suho, pa mrzlo, takošno, kakoršno se kaže pred zimo in snegom. Danes imamo tudi veter.

G. Jos. Jvančič, dozdej profesor na gim. pazenski, pride kot tak na goriško gimnazijo; g. Lovre Urbančič, dozdej suplent na goriški gim., pride za profesorja na višo realno goriško. Oba sta Slovence, in sicer z Goriškega. Cestitamo!

V Podmelcu bila je prešlo nedeljo sv. maša za ranjcega veterana Martina Zima. — K slavnosti je bilo prišlo okoli 30 tominskih in volčanskih veterancev v društveni obleki, — z gospodom Carli-jem na čelu. — Veteransko društvo je zares hvalevredno, in blag je njega namen. Želeti bi bilo, da bi v slehernem kraju pristopili k njemu od kraja vsi dosluženi vojaki, da bi se društvo čedalje bolj širilo v korist svojim društvenikom ter domovini v prid in slavo!

Govori se, da namerava društvo napraviti si lastno „godbo“ (bando). To bi bilo res lepo, a narasli bi s tem društvu obili stroški. Sploh bodi vsakemu, zlasti mlademu društvu pravilo, ogibati se vsakoršnih stroškov, brez katerih se lahko prestane. Potrata je uže mnogo katero tudi koristno napravo spodkopala — uničila. — Sicer si pri posebnih svečanostih najame društvo lahko vojaško ali mestno godbo. Y.

Tržaški dež. zbor se je odprl 24. t. m., predložili so se razni predlogi, sklenilo se pa dozdej ni še nič. V tem zboru sedé samo 4 slov. zastopniki. Eden, g. Strudthoff, lahon, ki se je bil vrnil v Skednji (S. Servola) okoličanom, je umrl oni teden. Enega pa ni vsled vzrokov, ktere smo zadnjič pojasnili. Tržaške Slovence tedaj zastopajo letos samo 4 poslanca temu se imajo trž. Slovenci zahriliti onim politikarjem, kteri so jih dozdej vodili in slepili. Upamo, da se trž. okoličani zdramijo, in da spregledajo, kakó so jih doslej vozili.

Pozor dohovnikom! Letos sem storil natisoviti na koncu slovenskega „Goffine“ tri božje čednosti z nepopolnoma in popolnoma „grevengo“, da bomo v cel naš skofiji v tem zjedinjeni. Naj se berejo po pridigi ob nedeljah. Č. o. Pater Stare S. J. je bil mojih misli, temveč ker so po šolskem katekizmu posnete, in nepotrebno izpuščene. Franc Sušek, fajm.

Bar. Pino, sedanji kupčijski ministar in nekdanji tržaški namestnik, ki je pri nas v dobrem spominu zaradi zaslug, ktere ima on v obče za Slovence na Primorskem, ta nam pravični državnik je bil 18. t. m. izvoljen v Rifenbergu za častnega občana. Mi ta korak Rifenberžanov pozdravljamo, kolikor več imamo upanja, da ministar Pino se bo oziral tudi v prihodnje na našo pokrajino, in kolikor ga vodijo že od nekadašnjih načela, da v Avstriji se morajo imeriti pravice z enakopravnostjo tudi zapuščenim Slovincem. Nekdanji trž. namestnik nam je bil pravičen v materijalni podpori, in v najhujšem času nam nasprotne vlade dunajske tudi v oziru za duševni razvoj! To, gospoda, je razloček ki je v pogledu na sedanje razmere primorskih Slovencev v velikem kontrastu. Zato upamo, da Rifenberžani bodo vzgled tudi drugim našim občinam!

Evviva l'Italia! Tak in enaki glasovi so se neki slišali oni teden na goriških ulicah. Na glas so izdihovali po obljubljeni deželi menda možje iz Gorice doma, ko so bili dobre volje. V njih družbi je bil neki tudi en c. kr. uradnik. To je pa menda gotovo, da so enega vsled onih vzdihljajev zaprli. Možem se predobro godi, zato jim je dolg čas po deželi, kjer se plačuje davek od žita v mlino. Tržaški „Citadino“ sicer pravi, da takih klincev ni jemati zaresno, ker možje so ga pili; se ve da ne, saj „in vino veritas“ ali da se v vinu resnica izpozna ne velja več, zlasti takrat ne, kedar se ljudje po odkritosrčnosti svojih izjav nekoliko opečejo! Gorica je drugače mirna, v njej ne gori nikjer, da bi se videl velik plamen z vetrom. Tu pa tam pa vendar tleje v žrjavici pod pepelom. Včasih odleti kaka iskrica, ki se imenuje ne po domači žegi telegram, in taka iskrica se pokaže potem tam doli daleč, od koder prihajajo orauže ali pomerance v naše kraje. Kaj hočemo, iskricice so; morda s časom izrasejo do isker!

Mizico lepo in zares umetno izdelano bo videti od sobote naprej v Raštelu št. 16 v štacuni. Izdelal jo je nek Schermin, Goričan o prostom času, ko je bil pri vojaki. Izrezal in izdelal jo je kaj fino iz raznega lesa in olupšal s gumbicami kostinimi. Delce to je tudi na prodaj.

Grzdja kakoršnega koli ne bodo smeli uvažati zanaprej iz Italije v Avstrijo zaradi trtne uši, ki po Italijanskem razsaja.

Samomor. Nek And. Marušič, krčmar iz Solkana, se je vrge v sredo popoldne z goriškega „nova mosta“ v propad. Padel je na golo kamenje, razbil si je glavo in je bil takoj mrtev. Družinske razmere so ga menda nagnile k takó nesrečnemu koncu.

Na ljubljanskem gimnaziji se je oglasilo za nastopajoče šolsko leto 731 učencev, in sicer v 1. razred 201. Odslovili so jih 44, in jih še ostaja 59 za nemški, 98 pa za slov. razred. Ker je Slovencev preveč za 1. samo sobo, naprosili so ministerstvo, da bi dovolilo za Slovence v 1. razredu dva oddelka.

Na realki ljublj. se je oglasilo za 1. razr. 53 učencev, 12 manj kot lani, in v vseh 7 razredih skup 205 učencev. Na realkah se število učencev letó za letom krči, v Slovincih še bolj kot drugod, ker imamo mi za nje manj pogojev nego drugi narodi, ali bolje rečeno, nego druge dežele.

Kmetijska podružnica Novomeška je v kaj dobrih rokah pod vodstvom g. Ogulina in dr. Poznika. Zadnjič se je v tej podružnici izvolil odsek, ki ima pretresovati, ali in kje bi se dale napraviti na Dolenjskem založnice. Sklenila se je tudi prošnja do drž. zbora in do kranjskih drž. poslancev, naj pomagajo, da se ta železnica sezida, če mogoče s pomočjo deželske banke. Podružnica je povdarjala tudi potrebo, da bi se učili otroci v šoli umnega kmetijstva in se naprosi za to dež. zbor, da bi učni načrt v tem pogledu predrugačil.

Ljubljanski učiteljski. Kjer je peščica Nemcev, po sili zahteva, da bi se sarkalo vse po njih volji. Zato pa nas je vendar razveselil glas v „Wiener Abendpost“, ki nasproti nenasitnim ustavovercem daje poduk, da so učiteljska državni, ne dež. zavodi, da je moč vzgajati dosti učiteljev za vsako narodnost; ljubljanski učiteljski ste torej v prvi vrsti odločeni izobraževanju učiteljev za slovenske ljudske šole; če se pripravniki s Kranjskega hočejo izučiti samo za nemške šole, jim je hoditi v nemška učiteljska zunanaj dežele.

„Deutscher Schulverein“ v Trstu se je ustanovil 17. t. m. Načelnik mu je dr. Rabl. Društvo ima v Trstu dozdej ustanovnikov 7 in 101 letnih udov, premoženja pa 149 gl. O priliki povemo, s kakim izgovorom hočejo schulvereinci svoje delovanje razširiti tudi po slovenskih občinah na Goriškem.

Občni zbor slov. učiteljskega društva bil je 22. t. m. v Ljubljani. Zbranih je bilo okoli 50 učiteljev, ki se niso zbal kranjskih nemškutarskih nadzornikov, dasi jih strahujejo, kakor turški paše. Dr. Vošnjak je bil došel kot gost, in je povedal, da je izročil učiteljsko prošnjo državni zbor šolskemu odseku, ta pa drž. poslancu Kvičali. G. Kvičala bo po-

ročal obširno v drž. zboru o slovenskih šolah v obč. Dr. Vošnjaka je uč. zbor izvolil enoglasno za častnega uda zaradi zasluge, ktere si je pridobil v zagovarjanje slov. šole. Zbor je sklepal tudi ponoviti prošnjo da se slov. poduk na učiteljskih raztegne. Zbor si je poslednjič izvolil odbor, ki bo pretresal, kakó bi se dozdaj trije šolski listi zedinili v en sam list.

Prof. Šuklje, zadnja leta v dunajskem Novemestu, poklican je za profesorja na ljubljansko gimnazijo. Dobro došel!

Liberalno zastopstvo mesta ljubljanskega ni hotelo pritrđiti g. Regaliju mestnemu svetovalcu, da bi se volilna pravica razširila tudi na one meščane, ki plačujejo po manj davka. V drž. zboru enako nočejo nič vodeti liberalci za volilno pravico delalcev, manjših obrtnikov in takih državljanov, ki plačujejo samo po 5 gl. davka.

„Slovenskemu Narodu“ poklon! Nasvetujete nam, prijateljsko, da naj molčimo o kranjskih dež. volitvah. O volitvah mi nikakor nismo govorili! Poročati nam pa boste vendar dovolili o tem, kaj se godi na Kranjskem in v njega središču, drugače je daci nasvet prepozno došel. Kritike o kranjskem dež. zboru v „Soči“ pa ne pišemo mi, ampak Kranjci na Kranjskem bivajoči, ki ne dobijo prostora v kranjskih slov. listih, ki izhajajo tam, kjer izhaja „Slovenski Narod.“ Lepa hvala!

Cirkniški krajni šolski svet je vložil prošnjo dež. š. svetu, naj se odpravi poduk v nemškem jeziku na štirirazredni ljudski šoli v Girknici. Kak zglede onim krajnim šol. svetom na Primorskem, ki ponemčujejo celo eno-in dvorazrednice ljudske šole!

V **Kranjskem dež. zboru** so poslanci Potočnik in tovariši izročili samostojen načrt zaradi železnice Trst-Razdrto-Loka-Launsdorf.

Dr. Karol Ipavic je v Mariboru umrl. Bil je Slovenec, vrl rodoljub!

Kmetijska razstava v Novemestu se bo prvikrat vršila v prostorih prvega narodnega doma v Novomeški čitalnici, pričela se bude 2. oktobra in trajala do 4. oktobra 1881. Dnevni red: V nedeljo 2. oktobra ob 9. zjutraj se bude razstava slovesno otvorila, ob 12. opoldne predavanje i demonstriranje o preiskavah mošta i vina; ob 4. popoldne, predavanje o trtni uši i demonstriranje dotičnih preparatov; nadaljevanje demonstr. o moštih i vinskih preiskavah. V ponedeljek 3. oktobra ob 8. zjutraj začetek; ob 12. predavanje o kisanji vina in demonstriranje; predavanje o sadjoreji; ob 2. popoldne tombola na velikem trgu pred mestno hišo. Za dobitke odločil je razstavni odbor kmetijske stroje i posode. Ob 5. zvečer predavanje i demonstriranje; ob 8. zvečer banket v čitalnični restavraciji. V torek 4. oktobra ob 8. začetek; ob 12. opoldne razdelitev dobitkov. Ob 6. zvečer konec. Vstopnina 10 kr.

Na **pazinski gimnaziji** bo odslej po minist. ukazu hrvaški jezik obligaten za Hrvate, ital. pa za Italijane.

Delalsko podporno društvo je ustanovilo v Trstu tudi ženski oddelek. 25. t. m. so se v zboru prebrala pravila, in izvolil se je odbor 8 odbornic in 4 namestnic. Izvoljene so gospé in gospodične v odbor.

V **inzeratnem delu** današnjega lista opozarjamo č. duhovnike na knjigo „Spovednik“, ki je najprej namenjena njim, in je na Slovenskem prva te vrste. „Razlaganje rožnega venca“ pa je priporočila vredna knjžica vsemu vernemu ljudstvu, ker pojašnjuje pomen „rožnega venca.“

„**Edinosti**“ moramo odgovor na napade daues odložiti, ker nam je drugo gradivo vzelo prostore.

Razne vesti.

Učenjaški shodi so zdaj na dnevnem redu. Zborovalo je te dni na Dunaji nemško društvo, ki gleda na to, da bi se uvajale samo take naredbe, ki so javnemu zdravju vgodne. Ta higijenski shod je zboroval pod častnim predsedništvom dr. vojvode Karla Teodorja, brata naše cesarice. Ta vojvoda je imeniten zdravnik, ki se odlikuje tudi po dotičnih znanostnih preiskavah. — Enako so imeli tudi lekarji svoj shod in zbor, tudi na Dunaji.

Te dni je zborovalo na Dunaji tudi nemško pisateljsko društvo, ki se vsako leto v raznih mestih posvetuje o predlogih, ki določujejo varstvo pisateljskim delom in gledajo na primerno pomoč potrebnim pisateljem. Posebno imeniten pa je shod mednarodnega literarnega društva. Na ta shod so prišli v dunajsko mesto imenitni učenjaki in pisatelji iz raznih kulturnih držav, in so pri odprtji kaj lepo govorili o vzajemnosti narodov in o potrebi take vzajemnosti. Slavni poljski pisatelj Krazsewski je govoril o spravi in pravici. Drugi predsednik

je rekel, da naj vsak narod skrbi za svoje posebnosti, v tempa naj pripomore po svoji moči v skupno blagostanje človeštva. Najlešše pa izmed vseh tujcev je govoril nemški učenjak Lazarus profesor narodovske psihologije. On je rekel o narodih: „Ni nam naloga biti enakim; ali dolžnost naša je, da se vspnemo na enake stopinje.“ (razvoja namreč). S tem je hotel reči, da vsak narod ima po naravi svoje posebnosti, kterih se ne more znebiti. V tem ne moremo biti enaki eden drugemu. Ali kljubu mej lastne individualnosti se lahko razvijemo in naj se razvijemo, da bomo po umu in plemenitosti eden drugemu enaki. Torej je nepristransk Nemec to trdil, kar nam nemurji zabranjujejo, in o čemur ustavoverska in obč. nemška napuhčnost govori, kakor bi bili n. pr. avstrijski Slovani iz slabije krvi in slabših možganav. — Španec Torres Caicedo pa je rekel na istem shodu: Amerikanci, Italijani, Nemci, in Vi vsi, ki ste tukaj zastopani, ste zastopniki velikega (namreč skupnega) intelektualnega naroda. Za Vas ni ne barve, ne narodnosti, ne stranke.“ Tu naj si vzamejo nemškutarji, magyaroni in italianissimi svoj zgled! Ej, bob v steno!

Za česko narodno gledišče imajo dozdlaj nabranih 1 milijon in 10 tisoč gold.!

Demokratična unija se zove na Dunaji politično društvo, kteremu na čelu je dr. J. J. Procházka. To društvo ki obstoji že 14 let, razpravlja važna prasanja, ki zadevajo tudi avstrijske Slovane. Društvo bo imelo 3. okt. skupni zbor. Na dnevnem redu je tudi poročilo o sedanjem položju, in se bo oziralo na dosedanje politično-gospodarsko delavnost devete sezije drž. zboru in Taaffejeve vlade, in česa nam je pričakovati nadalje. Govori predsednik sam. Predlagalo se bo tudi, da bi društvo izdajalo mesečnik, ki bi pretresoval v pregledu politično-gospodarska prasanja.

Novi državni bankovci po 5 gl. začnejo se izdajati 1. dne okt. t. l. Tudi ti bankovci ne bodo imeli slovenskih napisov.

„**Česko-slovenski spolek**“ v Berlinu ima po poročilu prof. Glaserja 50 udov, in namerava v obč. družiti Slovane v nemškem glavnem mestu. Shajajo se v spolku (društvo) vsak teden, in so veseli, če jih obiščejo došli Slovani. Kakor se spodobi, gojé sočutje do vseh, tedaj tudi južnih Slovanov, in pripoznavajo, da so Slovenci važna sila na meji proti tujcem.

Poslanica.*)

„Slovenski Narod“ od 3. kolovoza o. g. broj 174 donša dopis iz Trsta, u kojem dopisnik mene psuje kao načelnika Rojanske čitalnice i tvrdi, da sam zakrivio njezino propadstvo, budući da sam samo delovav i tražio u njoj moje personalne interese.

Primio sam rečenú čitalnicú pred 2 godine, primio takodjer u njoj 43 člana a 194 forintah dolga, prvi moj postup bio je, kako i na koji način da se ima dužna svota platiti, sazvao sam odbor skojim sam zato sviet držao, odluka je bila, da se okrenemo do slavjanski trgova za pomoć, isti su nami nekoliko naklonili, a ostali 65 fr. podario je odbor, tako da se je rečeni dolg platio — drugú godinu ostaše samo u čitalnici 23 člana drugi prvo i potle istupiše i pripiše kao članovi slavjanskom podpornem društvú, zapustiše ipak čitalnici ništa manje od 200 neplaćeni listov (bobotnicah) koje podnašše dolg od 300 fr.— Svota koju plaćaše 23 člana podnašala je godinom 78 fr., a stroški, koje je čitalnica imala pednesti, širila se je okolo 700 fr. i više; upitao bi jurve gosp. dopisnika, jeli morda on tako mudri Salomon, da bi pokrio smalim dohodkom od 78 for. velike štroške do 700 fr. r više: odkuda daklen gospodine i od koje svote izgledaše za mene od vas imenovani personalni interesi, ali su moji interesi oni, koje sam odború iz mojega vlastnog žepa poklonio, da se čitalnično stanovanje plati, ista svota podnaša 36 fr. na koju još danas čekam; evo to su moji personalni interesi, koje sam kroz 2 godine dauah u rojanskoj čitalnici uživao. A kad smo začeli govoriti od personalni interesa i gosp. dopisnik o istim tako dobro izvježban i podučen, upitao bi ja njega kamo su dospili oni 100 fr., koji su u rojanskoj čitalnici od članova sa gladom borejući slovanski narod nabrani, kamo su dotično spadali—a neposlani.

Kamo su prispili 123 fr. položeni za spominek (temelj) za jednog pokojnog od naroda u velikoj časti držajućeg slovena. Kamo su prispili 200 fr. i više, koje je jedan odbornik za sebe obdržao, a drugi istú svotú platiti morao, da se ne drže buna medju članovim. Gdje se nahode i kamo su dospili 100 fr., koje je jedan gosp. član kod pregledovanja računstva odkrio, da su nepravično i nepošteno potrošeni.

Gdeje onaj narodnjak, koji se štedionicom za ne reći torbicom na kojoj je zamfčeno bilo za bosanske

*) Na izrečno željo smo sprejeli to poslano, in sicer do črke nespremenjeno. Ur.

i hrčegovačke ustaše od jedne do drnge gostione skitao i groše pobirao—bosnjaci i hrčegovinci se nahode tamo, kamo su u ono vrijeme bili, a sakupljeni groši utopišese u žepu vřlog delije.—Ovo su gospodine personalni interesi i žestoki udarci, koji svako būdi još veće i mogoćnije društvo u prah gojeći i za vjeko uništi, i to je glavni uzrok, da je rojanska čitalnica ne u gledú mojih personalni interesa, ma u gledú gori imenovane nekoliko godina trajajuće žestoke bolesti za koju lieka nije bilo—umerla.

Gosp. dopisnik imenovali ste mene direktično više puta u vašem dopisu, kudili ste mene od svije strana, kao najvećeg haiduka, a ja vami naznanim, da nisam tako sirov, kao vi ali koji gosp. fakim u gospodskom fraku, i ako bi isto bio, onda tekar dokazao bi odlično i direktično vami i drugim u obraz kamo su dospili rečeni novci, za sada hoću maćati, može biti, da ktomu još vrijeme dojde. Nesajerava više u istim dogodjajom blatni kućina prati, već obavjeđujem vas do uše, da, ako još, būdi koji hoće dopisnik se nakane moje pošteno ime napadati, mene sebičnim interesom, koristi dokazacu ja onda narodu s imenom pojedinca, otvoricu narodu oči, u kojim rukami njegov zavod stoji, i kako se ravnala sujegovim křvavo zaslužnim žuljim, osobito u rečenaj čitalnici—a sdruge strane pak, podacu se sudbenom stolu u ruke, da občuva moje poštenje, jerbo pod nijedan način nedopuštim, da bi mene za naprijed izrodica kudila.—

Što ipak berblja dopisnik od nekoji stranaka, nepoznam isti, jerbo nisam član niti jednog u Tfstu stojećeg društva.

Zaključno zovem dopisnika, ako ste pošten čovjek, što ipak dvombim, dokaži te se občinstvu, koje mene i moje djelovanje na narodnem polju dobro pozna, neka mene za moja od vas imenovana zloćinstva sudli,—a meni pak zato, da vami u zube pijšnem.

P. F. Peršić.

Trst, 10. Koloveza 1881.

Gospod Shwara et Comp. v Komnu!

Z gosp. dopisnikom x.ićem, kateri je 36. in 37. št. „Soče“ nataanko in resnično narisal Komenske razmere, kakor sploh v istini stojé, strnjavamo se popolnoma in vam v dokaz istine na Vašo čudno spakodrano poslanico v zadnjejštev. „Soče“ navajamo naslednje:

a) Resnično je, da je v Komnu, posebno med obrtniki nevoščeljivost in vse, kar gosp. dopisnik v 36. in 37. št. „Soče“ navaja, v najlepšem cvetu ter, da je en v jamo padel, kateri jo je drugemu kopal, to menda veste?

b) Gosp. x.ić toži, da je Komenski mesogled za tako opravilo nesposoben in nepriscežen. To ve vsakdo in Vi znaste tudi, da je glavarstvo, koj po x.ićevem dopisu, pozvalo gosp. mesogleda k prisegi.

c) Dopisnik pravi dalje, da za tisoč (1000) glđ., katere Vi s poslanico v „Edinosti“, št. 21. t. l., navajate, da ste je dobili vsled posredovanja Eksk. Depretis-a, ne vemo! To trdi z opravičenjem, in znano je tudi vam, da smo prejeli vladine podpore le okoli 800 gl.: za kapelo, kal in vodnjak; za cesto pri Sezani, kakor trdite v poslanici, ni naša občina prejela ničesar, ker okr. ceste podredjene so cest. odboru. Gospod x.ić ima tedaj popolnoma prav, če tako trdi; s tem pa ne omeja še on. žup. drugih računov, katere bi Vi radi razkazovali radovednim in je v ta namen vaote sé svojo poslanico v zadnjejšt. „Soče“ v obč. uradujo, ne, da bi Vas, kedo po tem vprašal. Za take žup. račune skrbi gotovo sl. dež. odbor, in to je bilo tudi gosp. x.iću dobro znano.

d) Da se nobeno delo ne oddaja na dražbi, kakor bi bilo želeti, je tudi resnično, takó n. pr. vodnjak, kapela in sedaj farovž, temu bodete vendar pritrđili.

e) Gosp. x.ić trdi dalje s popolnim opravičenjem, da se bojiste predlagati Eksk. Depretis-u diplom, kajti, če bi zaduje ne bilo res, in, če bi se opravičenih preprirov, kakor gosp. dopisnik pravi, ne bali, pred kolikimi meseci bi že bili to storili? Pri zadnjejši sebi obč. imelo je biti tudi to predlagano, a zballi ste se in odložili, če prav je bilo na prov. dnevnem redu že kot 6. točka stavljeno. (Da se prepričate gosp. urednik, evo vam prov. dnevni red, katerega nam je prijatelj izročil.) Priloga „A“.

f) Gledé poljskega čuvaja izraža se gosp. x.ić popolnoma v ljudskem duhu. Znano vam je g. Shwara, kako špekulativno ste si ga izbrali, in pomniti morate tudi še, da je nadomestoval vedno obč. obhodnika, kar se vam je na obraz očitalo in tudi svarilo Vas.

g) Da se je obč. obhodnik M. Pajer podpisal za župana ali namestnika, in rabil obč. pečatnik, prosimo, gosp. urednik, da se sami prepričate s prilogo „B“.

Iz vsega tega je torej razvidno, da gosp. x.ićeve izjave niso bile, kakor pravi Vaša poslanica v zad. št. „Soče“: puhle, frazopolne, lažjive in obrekljive, ampak, da sloné popolnoma na resnici in faktih.

Da se ognemo vsakemu sumničenju, prosimo, g.

(Dalje v prilogi.)